

BESZÁMOLÓ AZ IKSZ KÖZGYŰLÉSRŐL

Avétlen úgy hozta, hogy az IKSZ 2018. december 12-i közgyűlése előtt egy nappal részt vettem az MKE tanácsülésén is, ahol hasonló téma volt napirenden. Így a két eseményen hallottakat egymást megerősítve és kiegészítve adom közre.

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség közgyűlése a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár elegáns környezetében zajlott. A Tózsér Istvánné alelnök és dr. Fülöp Péter, az EMMI kultúráért felelős államtitkárnak köszöntője után nagy várakozás előzte meg az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztály működéséről és jövőbeli terveiről tartott előadást, melyet a 2018 nyarán újjáalakult főosztály vezetője, Sörény Edina tartott. Röviden bemutatta munkatársait: akik Rostás Norbert¹, Szalóki Gabriella és dr. Kenyéri Katalin. Jelezte azt is, hogy dr. Kenyéri Katalin rövidesen nyugállományba készül. Egyöntetű véleményt fogalmazott meg, mely szerint nem lesz könnyű méltó utódot találni helyére.

Az új főosztály legfőbb célkitűzése, hogy szolgáltató főosztály legyen, ami azt jelenti, hogy kéri az együtt gondolkodást a szakma szereplőivel, azaz építő jellegű javaslatokat, pozitív és negatív jelzéseket egyaránt, mert így tudják csak igazán képviselni a könyvtárosok érdekeit, így lehet csak kiküszöbölni a problémákat. Terveiket az alábbiak szerint lehet összegezni: Dolgoznak a könyvtári stratégián (2018-2022), amelynek hiányát érzi a szakma. Ez érdekesen formálódik, hiszen ágazati stratégiáról lesz szó, aminek a könyvtári stratégia egy részét fogja alkotni. Az eredetileg könyvtári stratégiának elképzelt dokumentum az új minisztériumi koncepció alapján lesz majd összegyűjteményi. Talán a könyvtári terület stratégiaalkotási tapasztalatának köszönhető, hogy szakterületünk középtávú elképzeléseinek megfogalmazása van a legjobb készültségi állapotban. Nem elhanyagolható

¹ 2019. március 14-én érkezett tájékoztatás szerint Rostás Norbert munkája az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztályán 2019 áprilisától megszűnik.

szempont az sem, hogy léteznek olyan rész-stratégiák, pl. digitalizálási, egyetemi könyvtári stb., melyek szorosan kapcsolódnak a könyvtári tervekhez.

Külön szó esett az összegyűjteményi digitalizálási stratégia kidolgozásáról, amely folyamatban van. 2019. februárra készül el egy „Fehér könyv” a módszertanról, amelyet mintegy szabványként fogadhatunk majd el. Ehhez kapcsolódik a Nemzeti Adattár Projekt, melyen minden közgyűjteményi tartalom elérhető és közös keresőfelületen lesz kereshető.

A minisztérium akcióterveket készít a nagy országos rendszerek működéséhez, pl. MOKKA- ODR. Az ODR plusz forrásokat is kap a működéshez. Folyamatosan zajlanak az olyan nagyberuházások, mint az OSZK integrált rendszerének cseréje, és összekapcsolása egyéb országos rendszerekkel.

Továbbá végzi a főosztály a jogszabályok felülvizsgálatát, a közelmúlt vagy jövő megváltozó rendeletei között az alábbiakat említett a főosztályvezető:

- a kötelezpéldány rendelet (e-kötelezpéldányok fogadása, archiválása OSZK feladat);
- a 3/1975 PM-KM. rendelet helyett új rendelet készül, mely már igencsak aktuális lenne;
- szó esett az e-dokumentumokra vonatkozó azon szabályozásról is, mely szerint 2019-től ingyenes lesz az e-dokumentumok kölcsönzése, erről miniszteri rendelet szól majd.

Intenzíven foglalkoznak a webarchiválás kérdésével is. 2019 közepétől, 2020-tól élesben szeretnék működtetni a rendszert. Nem csak gyűjteni, őrizni akarják, hanem használhatóvá tenni, a szerzői jogszabályok szerint.

Megalakult a minisztériumi főosztály munkáját segítő könyvtári szakértői bizottság, melynek egyik tagja az EKE elnöke, Ásványi Ilona is. A szakértői bizottságon belül feladatorientált munkacsoportok jöttek létre (stratégiai, ODR, minőségügyi stb.) az egyes részfeladatok kimunkálására.

Elkezdődött az előtervezés a 2019-21-es uniós pályázatokhoz. Továbbra sem számíthatunk kimondott könyvtári kiírásokra. Meg kell azonban találni a nem könyvtári pályázatokban is azokat a pontokat, ahova beférközhetnek elképzeléseikkel a könyvtárak is: pl. települések vidékfejlesztéséhez, nagyobb helyeken a „Modern városok” programba.

Amellett, hogy hangsúlyosabb nemzetközi kapcsolatokat szeretnének a jövőben, fejleszteni akarják az Országos Idegennyelvű Könyvtárral a nemzetiségi könyvtári ellátást, mert bár a rendszer jól működik, de 20 éve változatlan formában.

Szó esett könyvtári statisztikai kérdésekről is. A statisztika fontosságát kiemelve elhangzott, hogy rendkívül pozitív volt a főosztály számára, hogy a városi könyvtárak is küldtek adatokat. Sok mindent megtudtak a működésükről, információkat kaptak arról, hogy a jövőben hol kell beavatkozni. Főosztályvezető asszony kijelentette, hogy jól működik a kistépülési ellátás, melyben 2666 település vesz részt. Ez magyar unikum! Most fogják összegezni az 5 éves működés tapasztalatait. A megállapításokról minden bizonnyal sokat hallunk majd a jövőben. Elhangzott az is, hogy 2019-től ismét elindulnak a szakfelügyeleti vizsgálatok.

Szó esett a könyvtárosok bér- és előmeneteli rendszeréről is. Sok pozitívat nem hallottunk, inkább az általunk is ismert megállapításokat; vagyis hogy a bértábla összezsúszott és tragikus mértékben fogy a szakmai utánpótlás. Különösen problémás a könyvtári informatikus hiány, mert a könyvtárak nem tudják megfizetni a jó szakembert. Elkészítettek egy javaslatot a pénzügyminiszternek, melyben vázolják a kritikus helyzetet és hangsúlyozzák a bérrendezés szükségességét. Ez a feltétele a pályán tartáshoz, a jó munkaerők megtartásához, a szakma minőségéhez és fennmaradásához. Az életpálya kérdése egyelőre lekerült a napirendről.

A továbbképzések megújítását is stratégiai kérdésként kezeli a minisztérium. Ebben a témában különösen számítanak a kollégák ajánlásaira

és kérik, javasoljanak új továbbképzési irányokat. Emellett figyelembe akarják venni a nemzetközileg jelentkező trendeket, hiszen a könyvtári szolgáltatás rendszere jelentős átalakuláson megy át.

A humánerőforrás-helyzetre vonatkozó fontos megállapítás volt a következő: „A könyvtárban könyvtáros dolgozzon!” vagyis ne közmunkás, pályaelhagyó. A könyvtáros a képzése során a szakmai ismereteken túl magáévá teszi a szolgáltató szemléletet is, ami egy kívülről kényszerpályára került könyvtári munkatársról nem jelenthető ki.

Sörény Edina előadását követően Ramháb Mária szólt. Üdvözölte a főosztály létrehozását. Jelezte egyben, hogy ez az összevont főosztály kompromisszum ugyan, de mindenképpen pozitívum, hogy könyvtáros áll az élén. Ő is kérte, hogy támogassuk munkájukat, mert túl sok a megoldandó feladat, ellátásukhoz kevesen vannak. A jövő EU-s pályázatairól annyit mondott, hogy eddig a szakterület maximálisan kihasználta lehetőségeit. Jó lenne, ha elkészülne a stratégia, mert segítené az ésszerű pályázást. Problémaként jelezte, hogy sok városi könyvtár belül meg tudott újulni pályázatból, de kívül az épületek lerobbantak. Felhívta a minisztérium figyelmét erre a problémára. Hozzászólásában rátért a könyvtárosok kritikus bérhelyzetére; az intézményekben a dolgozók 80-90 %-a ugyanis azonos bérszinten dolgozik. Ez tarthatatlan! Jelezte, hogy a könyvtárosok türelmesek, de lassan nem lesz szakember, aki könyvtárban dolgozzon, mert a legjobb erők, a legpiacképesebb tudás birtokosai elvándorolnak, megbecsültebb és jobban megfizetett munkahelyek felé. Újabban felütötte fejét az a jelenség is, hogy egyre kevesebben választják ezt a hivatást. Jövőre mindenképpen lépéseket kell tennie a könyvtárosok bérezése ügyében. A minisztérium főosztályvezetője jelezte, hogy elindultak már a bérrel kapcsolatos egyeztetések.

dr. Kührner Éva

*Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola Könyvtára*